

στερον τῆς θαλάσσης. Ἦν δὲ καὶ ἑτέρα πόλις Χρύσα, ἢ κατὰ τὴν Ἀμφικτιόν, ἀλλ' αὕτη μεταγενεστέρως ἐκτίσθη, καταστραφείσης τῆς παλαιᾶς. Ἐντεῦθεν δ' ἐπεκράτησεν ἐπὶ πολὺ καὶ μεταξὺ τῶν ἀρχαίων σύγχροισι, τίς ἄρα ἐκ τούτων ἦν ἡ Ὀμηρικὴ καὶ ἀρχαία Χρύσα. Ἀλλ' ὁ Στράβων διὰ μακρῶν ἀποδεικνύει ἐξ αὐτοῦ τοῦ Ὀμήρου, ὅτι ἐν τῷ Ἀδραμυττηνῷ κόλπῳ, ἦν ἡ ἀρχαία Χρύσα, καθότι αὕτη παράλιος, παρ' αὐτὴν ἦν ἡ Κίλλια, καὶ πλησίον αὐτῆς ὑπῆρχεν ἡ Θήβη· τέλος δὲ, μόνον ἐντεῦθεν ἐκ τοῦ πλουσιωτάτου τούτου πεδίου τῆς Θήβης, ὅπερ καὶ ὁ Λίβιος ἀποκαλεῖ *agrum opulentum carmine Homeri nobilitatum* (α), καὶ ὅπερ διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ περιμάχητον ἐγένετο, τὸ πρῶτον μὲν μεταξὺ Μυσῶν καὶ Λυδῶν, ὕστερον δὲ μεταξὺ Ἑλλήνων τῶν ἐκ τῆς Λέσβου καὶ τῆς Αἰολίδος ἐποικισάντων (β), ἠδύναντο νὰ ἐλπίσωσιν οἱ ἐπὶ λαφυραγωγίᾳ ἐξεληθόντες ἤρωες, ἄφθονον πολυειδῶν λαφύρων συγκομιδὴν. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἀπὸ τοῦ τελευταίου μνημονευθέντος χωρίου, ἀπεντάται πηγὴ ὕδατος θερμοῦ. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἡ ἐλάχιστη ἀμφιβαλίς ὅτι, ἐνταῦθα ἔκειντο τὰ Ἄστυρα, κώμη καὶ ἄλσος τῆς Ἀστυρηνῆς Ἀρτέμιδος ἄγιον (γ). Μία δὲ τις ὁμοίως μεγάλη διαφορά ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς σημερινῆς πηγῆς, ὅτι ἐκείνης μὲν τὸ ὕδωρ κατὰ Παυσανίαν ἦν μέλαν, ταύτης δὲ λευκὸν ὡς τὸ σύνθητος (δ). Ὀλίγον δὲ παραιτέρω ὑπάρχει ἡ Ἄνταδρος μέχρι τοῦ νῦν παραδόξως σώζουσα τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα, καὶ ἔχουσα κάλλιστον λιμένα καλούμενον νῦν Αἰτζά. Ὁ λιμὴν οὗτος τῆς Ἀντάνδρου εἶναι ὁ μόνος σχεδὸν λιμὴν τοῦ Ἀδραμυττηνοῦ κόλπου, ἀρχομένου κυρίως ἐνθεν μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀκρωτηρίου τὰ Γάργαρα, ἐνθεν δὲ ἀπὸ τῆς Πυρρῆς ἄκρας. Ἐν τῷ λιμένι τούτῳ ὀρμίζονται τὰ πλοῖα, ἵνα ἐξαγάγωσι τὰ διάφορα προϊόντα τοῦ κόλπου, καὶ ἰδίως τὴν ἐκ τοῦ Γαργάρου ἀποκοπτομένην ξυλείαν. Ἐκ τοῦ λιμένος τούτου μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Τρωάδος ἐξέπλεισέ ποτε καὶ ὁ Αἰνεΐας νέαν πατρίδα ἀναζητῶν.

Auguriis agimur divum; classem que sub ipsa Antandro, et Phrygiae molimur montibus Idae, Incerti quo fata ferant, ubi sistere detur (ε).

Ἡ πόλις αὕτη τὸ ἀρχαῖον ἦν πόλις Πελασγικὴ (ς)· οἱ Αἰολεῖς δὲ μετὰ ταῦτα πιθανῶς διώξαντες τοὺς Πελασγοὺς κατέκρησαν αὐτήν (ζ). Ἡ δὲ ἀρχαία πα-

(α) Λιβ. 37, 49.

(β) Στράβ. γ'. 642.

(γ) Ὁρα Στράβ. γ'. 606, 613.

(δ) Παυσ. 4, 35. Ἐνταῦθα ὅμοιος ὁ Παυσανίας θεϊνῶς συγγέει τὴν ἀληθῆ τῶν Ἀστύρων θέσιν, τιθεὶς αὐτὰ παρὰ τῷ Ἀταρναί.

(ε) Virgil. Aeneid. 3, 535.

(ς) Ἡρόδ. 7, 42.

(ζ) Θουκυδ. 8, 108.

ράδοσις ζητεῖ διαφόρως νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸ ὄνομα αὐτῆς· καθότι κατὰ μὲν τινὰς ὁ Ἀσκάνιος ὁ υἱὸς τοῦ Αἰνεΐου, περιπετῶν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Πελασγῶν, παρέδωκεν αὐταῖς ὡς λύτρον τὴν πόλιν· ἐντεῦθεν δὲ ἐκλήθη Ἄντανδρος, ὡς ἀποδοθεῖσα ἀντὶ ἀνδρός. Κατὰ δὲ τινὰς ἐθεμελιώθη ὑπὸ τινῶν Ἀνδρίων ἐκπεσόντων τῆς πατρίδος αὐτῶν διὰ στάσιν ἐμφύλιον· οὗτοι δ' ἐκάλεσαν ταύτην τὴν πόλιν Ἄντανδρον οἰοῦντι ἀντὶ Ἄνδρου (α). Τὸ δ' ἀμέσως ὑπερκείμενον τῇ πόλει ὄρος πρόπους τις ἔν τοῦ Γαργάρου, ὃ καὶ ἡ Ἀκρόπολις τῆς Ἀντάνδρου, ἦν ἡ περίφημος θέσις Ἀλεξάνδρεια, ὅπου αἱ τρεῖς θεαὶ περὶ κάλλους ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου Πάριδος ἐδικάσθησαν κατὰ τὴν παράδοσιν (β). Ἐν τούτῳ δὲ ἡ λέμβος ἡμῶν πρὸ πολλοῦ ἤδη εἰσπλεύσασα εἰς τὸν λιμένα κατὰ τὴν παραγγελίαν ἡμῶν, οὐδὲν ἄλλο περιέμενε πλὴν ἡμᾶς πρὸς ἀπόπλουν. Ὁ ἀνεμὸς ἦν ἤδη σφοδρὸς, ἀλλὰ βορρῆας οὐριος κατὰ πάντα. Ἰσως δὲ ἦν αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ἴκμενος οὐρός, ὃν ὁ ἐξίλασθεις Ἐκάεργος ἐπειμψε τοῖς περὶ τὸν Ὀδυσσεῖα, κομίσασι εἰς Χρύσαν τὴν καλλιπάρηον Χρυσήϊδα, καὶ ἐναποθεμένους αὐτὴν εἰς τὰς πατρικὰς τοῦ ἱερέως ἀγκάλας. (γ).

Ἡ λέμβος ἡμῶν μόλις ἐκ τοῦ τάχους τὰ νῶτα ψάουσα τῶν ὑδάτων ὡς βέλος διέσχισε τὴν κυανόλευκον θάλασσαν.

Ἐντὸς δὲ τριῶν ὥρων ἀπὸ τοῦ ἀπόπλου ἡμῶν ἐξ Ἀντάνδρου, ἤμεθις ἤδη ἐντὸς τοῦ δρόμωνος, περὶ δύνειν Ἡλίου.

ΣΚΩΛΗΚΟΤΡΟΦΙΑ.

—οοο—

Τὸ παρελθὸν ἔτος, κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν τοῦ χρόνου, ἐδημοσιεύσαμεν (*) διεξοδικὴν πραγματείαν περὶ σκωληκοτροφίας· ἀλλὰ καὶ σήμερον δὲν θέλουσιν ἴσως δυσπρεσθηθῆ οἱ ἀναγνώσται, οἱ γινώσκοντες μάλιστα πόσου πλούτου πάροχος δύναται ν' ἀποβῆ ἡ βιομηχανία αὕτη εἰς τὴν ἡμετέραν πατρίδα, εἰάν προσθέσωμεν ἔτι ὀλίγα μετὰ τινῶν εἰκόνων. Ὅστις, λησμονῶν πρὸς ὥραν τοῦλάχιστον τὰς περὶ ὑπουργῶν καὶ ὑπουργείων ματαιοσπουδαίς δις δ' εἰπεῖν καὶ ἐπιβλαβεῖς ἐριδας, ἐπισκερθῆ τὸ ἐν Ἀθήναις μεταξουργεῖον τοῦ Κ. Δουρούτη ἢ τὸ ἐν Πειραιεὶ τοῦ Κ. Πάλλη, καὶ ἴδῃ ὅτι οὐ μόνον ζωῆς ἀλλὰ καὶ τιμῆς πόρος δαψιλεύεται διὰ τῶν εὐεργετικῶν αὐτῶν καταστημάτων εἰς πολλὰ πλάσματα ἐγκαταλε-

(α) Πρὸλ. Μέλαν 4, 18.

(β) Στράβ. γ'. 606.

(γ) Ἰλιάδ. 4, 434.

(*) Ὁρα συλλογ. 268—272 τοῦ 1864 ἔτους.

λαιμμένα και δυστυχῆ, ὅστις, ἰστάμενος μεταξὺ τῶν ἀπεράντων αἰθουσῶν, ὅπου αἱ ταχεῖαι κινήσεις πολυαριθμῶν χειρῶν συνηχούνται πρὸς τον βόμβον τῶν ἀτμῶν και τοὺς τριγμούς τῶν τροχῶν, ἀναπνεύσῃ οὐχὶ τὸν δυσώδη ἀέρα τῶν πολιτικῶν ῥαδιουργιῶν ἀλλὰ τὴν εὐωδίαν τῆς δραστηριότητος τῆς ἀληθοῦς κοινωφελείας και τῆς φιλανθρωπίας, θέλει μὲν αἰσθανθῆ πλατυνομένην ὑπὸ ἀγαλλιᾶσεως τὴν καρδίαν, ἀλλὰ και θέλει ἀθυμῆσαι διότι ἀληθεῖς πλοῦτου πηγαι παραβλέπονται ἢ και δὲν ἐκμεταλλεύονται ὅσον δεῖ. Οἱ ὁμογενεῖς, θέλοντες ν' ἀφερώσωσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐμπορίαν μεγάλα χρηματικὰ κεφάλαια, παραπονοῦνται συνήθως ὅτι ἡ Ἑλλὰς οὐσα και ὀλιγάνθρωπος και ἐνδεὴς εἰδῶν ἐμπορευσίμων, δὲν ἔχει πῶς νὰ προμηθεύσῃ ἀνάλογα κέρδη πρὸς αὐτοὺς. Καί τινες μὲν ἐξ ἡμῶν, ἀκούοντες ταῦτα και μὴ ἐννοοῦντες τὸν κύριον τῆς ἐμπορίας σκοπὸν, κατακρίνουσαι τοὺς λέγοντας ὡς στερωμένους ἀληθοῦς φιλοπατρίας και διὰ τοῦτο μὴ ἀρκουμένους εἰς μικρότερα κέρδη· ἀλλ' ὁ σκοπὸς τῆς ἐμπορίας, ὁ κυριώτατος μάλιστα και πρώτιστος, εἶναι ἡ ἀδιάκοπος και ὅσον ἐνεσσι μεγαλητέρα αὐξήσις τοῦ κέρδους. Διὰ τοῦτο ἐρρέθη ὅτι ἡ ἐμπορία πατρίδα δὲν ἔχει. Ἐὰν ὁ ἐν Λονδίνῳ, φέρ' εἰπεῖν, ἐμπορευόμενος πεισθῆ ὅτι μεταβαίνων εἰς τὰ βᾶθη τῆς Ἀσίας ἢ τῆς Ἀφρικῆς θέλει αὐξήσῃ τὰ κεφάλαια αὐτοῦ, δὲν δισταζει νὰ ἐγκαταλείψῃ πάσας τὰς λουκουλικὰς ἀναπαύσεις τοῦ βρετανικοῦ βίου, και τὸ *πλόμπουδιγκ* και τὸ *φροσθιφ* και τὸ *Κοβεγκάρδεν*, και νῆ δία και αὐτὰς τὰς καλλιπαρείους *Λαίδας* και *Ἰπολαίδας* τοῦ *Ἀυθπαρκ* και νὰ ἐγκαταβιώσῃ μεταξὺ λαῶν βερβάρων και ὤμων. Ναί μὲν ὁ ἐμπορος, και μάλιστα ὁ Ἕλλην ἐμπορος, ὅπου και ἂν εὐρίσκειται, και εἰς τὰς ἐσχατίας αὐτὰς τῆς γῆς, ἐνθυμεῖται και ἀγαπᾷ τὴν ἰδίαν πατρίδα — διὰ τοῦτο εἶδομεν πάντοτε τοὺς ὁμογενεῖς εὐεργετοῦντας και μακρόθεν αὐτὴν — ἀλλὰ τὴν ἐμπορίαν δυνάμεθα νὰ ἐξομοιώσωμεν πρὸς πρεσβείαν πολιτικὴν. Ἐὰν τὰ συμφέροντά τινος Κράτους ἀπαιτῶσι τὴν ἀποστολὴν πρεσβείας και παρ' ἀνθρωποφάγοις, ὁ στελλόμενος ὑπακούει ριψοκινδυνῶν και αὐτὴν τὴν ζωὴν. Πόσοι Βρετανοὶ πρεσβεῖς κατασφάγησαν ὑπὸ ἡγεμόνων Ἰνδῶν πρὶν ἢ στερεωθῆ ἡ ἐξουσία τῶν Ἀγγλῶν εἰς τὰς χώρας τούτων! και ὁμοως τοὺς σραγέντας διεδέχθησαν προθύμως ἄλλοι, καθῆκον νομίζοντες νὰ θανατωθῶσι και αὐτοὶ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ συμφέροντος.

Ἀναντίρρητον λοιπὸν ὅτι, ἀφοῦ ὁ Ἕλλην ἐμπορος μεταβαίνει και εἰς βερβάρων χώρας, θὰ προετίμα νὰ ζῆσῃ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα, μεταξὺ ὁμοφύλων και ὁμοθρήσκων, εἰς ἐκέρδαινε. Διὰ τοῦτο ἀποδοκιμάζομεν τοὺς κατακρίνοντας αὐτοὺς. Ἀλλ' εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ ἐλευθέρη Ἑλλὰς εἶναι πάντῃ στεί-

ρα μεγάλης ἐμπορίας; τὸ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν ὅτι ὑπάρχουσι τινὰ εἶδη τὰ ὅποια καλλιεργούμενα και ἀναπτυσσόμενα φέρουσιν ἄξια λόγου κέρδη. Ἡ μέταξα, ὁ οἶνος, τὸ ἔλαιον, ὁ βάμβαξ, τὰ ὄρυκτά και τινὰ ἴσως ἄλλα εἶναι βεβαίως πηγαι πλοῦτου κεφαλαιῶν μόνον χρεῖα ὑπάρχει και συνέτης διευθύνσεως, μηδέποτε λησιμονούσης ὅτι πρὸς ἐπαύξεισιν τοῦ κέρδους δὲν πρέπει νὰ περιοριζόμεθα εἰς τοὺς τετριμμένους τρόπους εἰς τὰς παναρχαίας μεθόδους, ἀλλὰ και νὰ παραδεχόμεθα τοὺς νεωτέρους και νὰ ἐπινοῶμεν εἰ δυνατόν ἄλλους.

Οἱ μεταξουργοὶ, παραδείγματος χάριν, μέχρι πρὸ ἐλίγων ἐτῶν μεταχειρίζοντο εἰς ἀνατροφήν τῶν σκωλήκων τὰ φύλλα τῆς μωρέας και μάλιστα τῆς λευκῆς. Μετὰ ταῦτα ὁμοως, ὅτε κυρίως ἡ ἀσθένεια παρ' ὀλίγον ἐξωλόθρευε τοὺς σκώληκας τούτους, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐρευνήσωσι και ἀλλαχοῦ, ἐκτὸς τῆς Εὐρώπης, πῶς και διὰ τίνων φύλλων ἐτρέφοντο οἱ σκώληκες, και ἐπὶ τούτῳ μετέφερον ἐκ τε τῆς Κίνας και ἐκ τῶν Ἰνδιῶν και βόμβυκας και φυτά. Ναί μὲν ἡ ἐκ τῶν διαφόρων τούτων σκωλήκων μέταξα δὲν εἶναι πάντοτε ἐξ ἴσου καλή· ἀλλὰ μήπως δὲν ἔχομεν ἀνάγκην και ἀνωτέρων ποιότητων; Δὲν εἴμεθα ὅλοι πλούσιοι, ἢ και ἂν εἴμεθα δὲν ἔχομεν τὴν αὐτὴν ἐλευθεριότητα περὶ τὸ δαπανᾶν. Ὁ ἐμπορος ἄρα και ὁ βιομήχανος πρέπει νὰ φροντίζωσιν οὐ μόνον δι' ὅλας τὰς ἀνάγκας ἀλλὰ και δι' ὅλας τὰς ἐρέξεις.

Ἡ πρώτη τῶν παρατιθεμένων τριῶν εἰκόνων παριστᾷ σχοῖνον σινικὸν και ζιουφίον ἐπ' αὐτοῦ ἢ ἐκ τούτου μέταξα δὲν ἔχει μὲν μεγίστην λαμπρότητα, εἶναι ὁμοως στερεά. Ἐκ ταύτης κατασκευάζουσιν οἱ Σίνας ἐνδύματα. Εἰσήχθη δὲ ἡ καλλιέργεια τοῦ σκώληκος τούτου και εἰς τὴν Γαλλίαν οὐ πρὸ πολλοῦ.

Ἡ δευτέρα εἰκὼν παριστᾷ θάμνον κρότωνα καλούμενον, ἐξ οὗ γίνεται τὸ φάρμακον *ρητινάλαθρον*· μετεκομίσθη δὲ ἐξ Ἰνδίας· ἡ μέταξα γίνεται πολλὰ στερεά.

Μετὰ τὴν Κίναν και τὰς Ἰνδίας συνεισέφερε και ἡ Ἰαπωνία τὸν μεταξικὸν αὐτῆς ἔρανον εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν βιομηχανίαν· ἡ τρίτη εἰκὼν παριστᾷ τὸν ἐκείθεν καταγόμενον σκώληκα, ὅστις τοσοῦτον ὁμοιάζει πρὸς τὸν Ἰνδικόν, ὥστε οἱ ἐντομολόγοι δυσκολεύονται πολλὰκις νὰ διακρίνωσιν αὐτόν. Κατὰ τοῦτο δὲ ὁ σκώληξ οὗτος πολύτιμος, καθόσον δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ τρέφεται και ἀνατρέφεται ἐντὸς κεκλεισμένων δωματίων ἀλλ' εἰς τὸ ὑπαιθρον. Εἰς τὸ παρὰ τοὺς Παρισίους δάσος τῆς Βολωνίας χιλιάδες τοιούτων σκωλήκων ζῶσιν ἐπὶ τῶν δένδρων, και ὅτε ἀνεμος, οὔτε ῥαχθαῖαι βροχαί, οὔτε μεταβολὴ καιροῦ βλάπτουσιν αὐτούς.